

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

תרומת ביצית או שחלה לענין יוחסין

השלמה לפס"ד בנושא פונדקאות, שנדפס בפס"ד כרך יא עמ' תקפז ואילך

תיק בית הוראה שע"י בית הדין מס' 164-שע

המקורות לתשובה

א. יש להתבונן לגבי דין יחס, האם הוא דבר שבא ממילא, וכעין דין כל היולא מן הטהור טהור ומן הטמא טמא, או לא.

וכראה ללמוד זאת ממה שמלינו בשו"ע יו"ד סי' עט סעי' ב: טמאה שילדה כמין טהורה, אע"פ שיש לה כל סימני טהרה, אסורה, וטהורה שילדה כמין טמאה מותרת, אע"פ שיש לה כל סימני טומאה. וכתב הש"ך בס"ק ה: וטהורה שילדה כמין טמאה מותרת, נראה דדוקא כמין בהמה טמאה אבל ילדה כמין עוף טהור אסור, וכמו שכתב הט"ז לעיל סי' יג סעי' ה דהשוחט בהמה ומלא בה דמות עוף טהור אסור באכילה. עכ"ל.

והנה הטעם בזה דבעוף לא אמרינן דין היולא מן הטמא טמא ומן הטהור טהור, מצואר בתוס' נדה נ ב ד"ה תרנגולתא, דהנה איתא שם בגמ': ר"פ לטעמיה דאמר ר"פ תרנגול דאגמא אסור, תרנגולתא דאגמא שריא, ופרש"י תרנגולתא, נקבה דאגמא הואי דהוא עוף טהור הוא אליבא דר"פ. ובתוס' שם תרנגולתא דאגמא, הזכר אסור לפי שאין לו סימני טהרה ולא שרי מטעם כל היולא מן הטהור טהור שהרי האם לא ילדה האפרוח אלא צינץ הטילה והאפרוח מעפרא קגדיל ונאסר ממילא ע"י סימני טומאה ונקבה נמי אין לאוסרה למאן דאסר זה וזה גורם, דהא אפרוח לא ילא אלא מן הצינץ ומעפרא קגדיל כדפרישית. עכ"ל. הרי מצואר דיתכן שיהיה הזכר אסור והנקבה מותרת, ואין להתיר את הזכר משום היולא מן הטהור כדכתבו תוס' משום דכיון שנוצר מן הצינץ והאפרוח מעפרא קגדיל, וכמו כן אין לאסור את הנקבה מלד היולא מן הטמא כיון שיש בה מן הזכר, ומאותו טעם כיון שהאפרוח מעפרא קגדיל, ואין שייכות ליולא מן הטמא או מן הטהור צמה שנוצר מן האפרוח, וזה הטעם למה שכתב הש"ך דגבי עופות אין אומרים כל היולא מן הטמא טמא ומן הטהור טהור.

וכן כתב בדרכי תשובה סי' עט ס"ק כא וז"ל: וטהורה שילדה כמין טמאה, עיי' בתשו' חת"ס יו"ד סי' עד שכתב שם באמצע התשובה אגב אורחיה לענין אוזות או צר אוזות שהטילו צינץ וגדלו אפרוחים והאפרוחים הם צדמות אוזות או צר אוזות הבר, דפשיטא ליה דמותרין, דזה הכלל כל היולא מן הטהור טהור, עיי"ש לדרכו, אמנם יעוי"י בדגול מרצבה תניינא שכתב דכל מה דקיי"ל דכל היולא מן מן הטהור טהור הוא צבהמה וחיה אבל בעופות לא שייך להתיר טמא היולא מן הטהור וכמו שכתבו תוס' בנדה נ ב ד"ה תרנגולתא דאגמא, עיי"ש. ועיי' שו"ת בית שלמה יו"ד סי' קמד וסי' קמו שהתפלל על החת"ס בזה

שנעלם ממנו דברי התוס' בנדה שם דמבואר מדבריהם דאף אם היה האב והאם עופות טהורים כל שהאפרוח יש בו סימני טומאה אסור האפרוח כדין שאר עוף טמא, וכ"כ שם בסו"ס קמח בפשיטות לדינא דכל שנשתנתה תמונת האפרוח למין טמא אסור אפילו אם נולד לגמרי מן הטהור, עיי"ש באריכות. עכ"ל הדרכי תשובה. מבואר דמקור דברי הש"ך דגבי עופות לא אמרינן כל היולא וכו' הוא מדברי התוס' בנדה הנז'.

עפ"י זה נראה לגבי דין יחם דמספקא לן האם הוא דבר שבא ממילא, וכעין דין כל היולא מן הטהור טהור ומן הטמא טמא, או לא, והנה הרי מלינו שישראל הצא על השפחה או על עכו"ם אין הבן מתייחס אחר אביו ואף שהוא יולא מזרע האב, מ"מ אין מתייחס אחר האב כלל, ועיי' בגמ' קדושין סח דכל המחלוקת אם מתייחס בתר האב או האם הכל נלמד מפסוקים, כמו כן יש דיני יחם שהולכים אחר האב כענין דין כהן ולוי, ויש דינים דאזלינן בתר האם, וא"כ חזינן כי דיני יחם אינו ממילא לכל מי שיוולא מזרע האב והאם שהוא חלק מהם, אלא דדיני יחם הם כפי מה שקבעה התורה, מי מתייחס ומי אינו מתייחס. ויש להסביר זאת עפ"י האמור, שכשם שבעופות אנו רואים שאף שבא מן הטמא אינו טמא משום דבאמלע היה זמן שהוא עפרא בעלמא, כמו כן גבי זרע אין זה משום המליאות אלא שבאופן הרגיל נתנה תורה דיני יחם של אב ובן אף שהיה יכול להתבטל, מ"מ נתנה תורה דיני יחם, וא"כ אין היחם דבר שבא ממילא אלא שהתורה קבעה מי מתייחס ומי אינו מתייחס.

כמו כן מוכח שאין לומר שכל דבר שאין רואים צעיניים אינו מתייחס, דא"כ בטל כל דין יחוס מן העולם, שכידוע הזרע נקלט בשעת ילדת הולד שאז אינו דבר הנראה, ושם איך שייך יחוס כלל, ומוכח דאף דבר שאינו נראה ג"כ מתייחס, וההסבר כנז', כי דין יחוס נקבע עפ"י דיני התורה ללא קשר אם זה דבר הנראה או לא, ורק לגבי דיני תולעים שהם אסורים כיון שהם באין מן הטמא והם טמאים שייך לומר שכל דבר שאינו נראה צעיניים לא אסרה זאת התורה, משא"כ לגבי דיני יחם שאינו קשור אם נראה או לא נראה.

א"כ אין לומר לגבי צילית של אשה אחת שנשתל ברחמה של אשה אחרת שכיון שאינו נראה הרי מתבטל היחוס, שבמבואר דיני יחם אינם קשור אם נראה או לא. וכן אין לומר לגבי צילית המושתלת שנעשה מעוכל בתוך גופה של האשה המושתלת, ואף שדין עיכול שייך גם בצית הרחם כמבואר בתוס' חולין עא ב ד"ה למטה, דמבואר שם בגמ' אשכחן בלוע דלמעלה בלוע דלמטה מנלן, ק"ו וכו', וכתבו תוס' מנ"ל דבלוע דלמטה נמי טהור כדמוכח מתניתין דעובר וחיה נמי דטמאה היינו מדרבנן כדלקמן, עכ"ל. הרי דלגבי העובר שהוא בצית הרחם שייך דין עיכול, וזה אינו, דלגבי יחם אין דנים כל דיונים אלו אם מעוכל או לא, דאל"כ הא"כ בן מתייחס אחר אביו, נאמר שזרע האב נעשה מעוכל אלל האם, והרי מוכח דדיני יחם הוא מליאות שקבעה תורה ללא קשר לכל הדינים של עיכול או של נראה לעיניים, וכשקבעה תורה שאין יחם כגון צבא על עכו"ם, לא יועילו כל הטענות לומר שיש קשר בין האב להבן.

ב. ויש לדון עוד מה הדין באם השתילו שחלות של אשה אחת באשה אחרת האם זה מתבטל לגוף האשה המושתלת והכל מתייחס אליה, או שאין זה מתבטל ודינה כמו בהשתלת ציליות, כאמור לעיל.

והנה בספר כל בו על הלכות אבילות הביא מדברי הפוסקים מהדור הקודם שדברו מזה [שבזמננו היה זה רק בגדר חלוט], וכתבו לדמות זאת להדין שנתבאר לגבי ערלה בגמ' סוטה מג ב: ילדה שסיבכה בזקנה

צטלה ילדה צוקינה. וכתבו דהכי נמי צזה צטלה השחלה צתוך גוף המושלת, וז"ל שם צסי' ג אות כא: על דבר המלאה חדשה אשר המליחו לפקוד עקריות שחותכים את השלל של הצינים מאשה בעלת צנים ומחצרים אותו צחדרי צטן העקרה וע"י זה תצנה העקרה ותהיה לצת צנים, וכעת שאלה מי היא אם הילד אם האשה שהרה וילדה או האשה שממנה נטלה החצרים שגרמה ליצירת הולד, ואם האם בעלת השלל של הצינים מתה אם הצן חייב להתחבל עליה, עיי' "התלמוד ומדעי התצל" דף מד והציח שם ממס' סוטה מג צ ילדה שסיצכה צזקנה צטלה ילדה צזקנה ואין צה דין ערלה, וצמנחות סט דהכל הולך אחר העיקר, ולפי"ז צניד"ד צטל השלל לגצי האשה וכגופה דמי, והיא אם הילד, והסכים עמו הגאון ר' מאיר אריק ז"ל, ועיי' צ"תל תלפיות" שנת תרס"ה דף קסע וקע שנשאלו על זה שני גדולי הדור ר' ישעיה זילברשטיין מוויז'נין ור' אלעזר דייטש מצונהארד, וגם הם העלו להלכה שהכל הולך אחר הבעל חי ולא אחר צשר הרחם. עכ"ל.

אכן לענ"ד נראה דזה אינו, דלפי הידוע צרפואה היום צצתוך השחלה נמלאים כצד כל הציניות שלה מעת לידתה, ולא מיתוסף שום ציניות יותר ממה שיש, אלא שהם קטנים מאד ואינם מצושלות, ומשעת ההצבירות של האשה מתחילים הציניות להתצטל מידי חודש צחדשו, וחלק גדול מהציניות הולך לאיצוד אפילו קודם זמן הצגרות, וכל חודש הולכים לאיצוד כמה וכמה ציניות, מלצד אלו שמצשילות, ועכ"פ לא מתחדש ציניות צאשה, רק אלו הציניות שנולדה עמם זה מה שיש לה, עד שזה נגמר.

כיון שכך, יש לדון צזה כדין ילדה עם פירות שסיצכה צזקנה, דודאי לא צטלו הפירות צזקנה, וכ"כ התוס' צמנחות סט צ ד"ה דאמר ר' אצבו א"ר יוחנן ילדה שסיצכה צזקנה וצה פירות אפילו הוסיפו מאתים אסור, והא דא"ר אצבו א"ר יוחנן צפרק משוח מלחמה צסוטה מג צ ילדה שסיצכה צזקנה צטלה, התם צדליכא פירות צילדה והכא צדאיכא פירות וכו', עכ"ל. לפי"ז לא יצטל השחלה המושלת צתוך האשה שהשתילו לה, וזה חוזר לדין השתלת ציניות, כאמור, ואף שהציניות כשהם צשחלות הם קטנים מאד ואינם נראים כלל, אך כאמור לגצי דין יחם אין מתחצבים צמה שאין נראה, ואף כשאין נראה שייך דיני יחום, כמו שנתצאר.

שוב שמעתי מהרצ משה שאול קליין שליט"א צצם הגר"ש וואזנר שליט"א צצמשך שנים התלצט צזה צהשתלת שחלות האם מותר או אסור, ולאחרונה הכריע לאסור צזה.

עתה הגיע לצית הדין גילוי דעת ואזהרה שחתומים עליו כל גדולי הפוסקים צדורנו שליט"א: הגרי"ש אלישיב; הגר"ש וואזנר; הגר"כ קרליץ; הגרי"ט ווייס; הגר"י רוטה. צגילוי דעת נכתב: דעת תורה: צאנו צזה להתריע על דבר הפרצות הנוראות אשר חדרו ח"ו למחננו, צאלו אשר ל"ע נמנע מהם פרי צטן, הן מלד האיש הן מלד האשה, ועושים תרומת זרע, או תרומת צינית, או פונדקאית, הרינו צזה להודיע דעת תורה שיש צכל אלו איסור חמור על פי התורה וההלכה וצלצול היחם צכלל ישראל, הן אם צא הנ"ל מישראל הן מנכרי, וחוצה על כל רצ ומורה לעמוד צפרץ נגד הפורצים צקדושת עמינו, וצזכות עמידה על משמר התורה נצכה להיגאל צגאולת עולם, אמן. ע"כ.

מרדכי אייבלר.

גילוי דעת ואזהרה

ממרבן ורבנן בארצה"ק ובגולה גדולי פוסקי ומנהיגי הדור שליט"א

ב"ה, סיון תשס"ט לפ"ק

דעת תורה

באנו בזה להתריע על דבר הפרצות הנוראות אשר חדרו ח"ו למחנינו, באלו אשר ל"ע נמנע מהם פרי בטן, הן מצד האיש הן מצד האשה, ועושים תרומת זרע, או תרומת ביצית, או פונדקאית, הרינו בזה להודיע דעת תורה שיש בכל אלו איסור חמור על פי התורה וההלכה ובלבול היחס בכלל ישראל, הן אם בא הנ"ל מישראל הן מוכרי, וחובה על כל רב ומורה לעמוד בפרץ נגד הפורצים בקדושת עמינו, ובזכות עמידה על משמר התורה נזכה להיגאל בגאולת עולם, אמן.

זמן קלם יצאנו

אח"כ

למען קדושת עמינו הק'

שמואל הלוי ואזנר

נשים קרליץ

נשים קרליץ

יוסף שלי' אלישיב

יוסף שלי' אלישיב

הנה מאד כאיב כאיבא ממש עד דכדוכה של נפש לשמוע מדברים הנ"ל שהן חמור שבחמורות שפונע בשרשן וביסודן של קדושתן של ישראל, ובכל חוקף ועו צריך להיזהר באזהרות הנ"ל.

השית"ב יגדור פידצות עמו בית ישראל לשמון בטהרתן אמן

הק' יחזקאל רומה

הק' יחזקאל רומה

בט"ד, יום א' לט' תרומה תשס"ט לפ"ק במה שנשאלתי אם מותר להשתמש בתחבולה לנשים הנקראת "השתלת ביצית" ו"פונדקאות" של אשה אחרת, פשוט שזה אסור מכמה טעמים, ולהשומעים ינעם ויזכו לזרעא חייא וקיימא דורות ישרים ומבורכים.

יצחק טובי' ווייס

יצחק טובי' ווייס

צ"ד כ"ג סיון תשס"ט לפ"ק

שמענו מהגאון רבי אברהם דב גריינמאן שליט"א

בשם אביו הגאון רבי שמריהו זללה"ה שמרן ז"ל אסר הזרעה
מלאכותית מצעל לאשתו בכל אופן וזמן וגם שזה נכלל במה שאמרו
בגמ' לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך וישא אשה במדינה אחרת
שמה יזדווגו זה לזה ונמצא אה נושא את אחותו, כך שמע הגר"ש
ממרן החזו"א בעלמו.

נכונים הדברים הרשומים לעיל, יום ב' אור לט"ו חשוון יום
פטירת מרן החזו"א זללה"ה

אברהם דב גריינימן

גם ידענא עוצדא ששאל הגה"צ הרא"א דסלר זללה"ה ממרן
החזו"א זללה"ה אודות א' מתלמידיו שלא זכה לזש"ק שנים רבות, אם
נכון להשתדל ע"י טיפול בהזרעה מלאכותית מצעל לאשתו, ואסר לו
מרן זללה"ה.

א.ד. גריינימן

צ"ד (בן דודי) הראב"ד (הר" אברהם דב) הנ"ל הוא נאמן וכל דבריו אמת

חיים קניצסקי

מכתב עוז

ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

בעזה"י אוד לכ' כסליו תש"ע

ראיתי ספרכם, והנה דבר ידוע שאאמו"ר זצ"ל
הי' צועק מאד על הרוצים לעשות כן ואמר להם שזה
איסור גמור, וחוי' מזה כמה מכשולים יבואו מזה
לדורות הבאים, ובודאי הבנים שיצאו מזה עלולים
להיות רשעים ופושעים וגרועים מהט' מדות דנדרים
כ' ב' וכבר אמרו חז"ל (בב"ר פמ"ד סי' ט') אמר
אברהם לפני הקב"ה אם עתיד אני להעמיד בנים
ולהכעיסך מוטב לי ואני הולך ערירי וכל העומד
בנסיון ושומר נפשו אשרי חלקו לעת"ל

חיים קניבסקי

בעזה"י אוד לכ' כסליו תש"ע לפ"ק

לא אוכל להעיד על כל הדברים כי לא שמעתי על הכל אבל בעיקר
הזרעה מלאכותית אפי' מבעל לאשתו בימי טהרה הי' אאמו"ר
זצ"ל מאד צועק ע"ז ואמר שזה איסור גמור ובודאי שמע זאת גם
ממרן החזו"א. פרטים יותר אין ידועים לי אבל כל הענין הוא
תועבה ובודאי יכולים לצאת מזה בנים רשעים, והשי"ת יעילנו.

חיים קניבסקי

צ"ד כ"ג סיון תשס"ט לפ"ק

שמענו מהגאון רבי אברהם דב גריינמאן שליט"א

בשם אביו הגאון רבי שמריהו זללה"ה שמרן ז"ל אסר הזרעה
מלאכותית מצעל לאשתו בכל אופן וזמן וגם שזה נכלל במה שאמרו
בגמ' לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך וישא אשה במדינה אחרת
שמה יזדווגו זה לזה ונמצא אח נושא את אחותו, כך שמע הגר"ש
ממרן החזו"א בעלמו.

נכונים הדברים הרשומים לעיל, יום ב' אור לט"ו תשון יום
פטירת מרן החזו"א זללה"ה

אברהם דב גריינימן

גם ידענא עוצדא ששאל הגה"צ הרא"א דסלר זללה"ה ממרן
החזו"א זללה"ה אודות א' מתלמידיו שלא זכה לזש"ק שנים רבות, אם
נכון להשדל ע"י טיפול בהזרעה מלאכותית מצעל לאשתו, ואסר לו
מרן זללה"ה.

א.ד. גריינימן

צ"ד (בן דודי) הראצ"ד (הר' אברהם דב) הנ"ל הוא נאמן וכל דבריו אמת

חיים קניצסקי

בעזה"י מוצש"ק נשא ג' סיון תשע"א

לכבוד הנהלת בית חולים מעייני הישועה

שמעתי שעומדים לפתוח בני"ח מחלקה להפריות מלאכותיות וכששמעתי נודעזעתי כולי גופאי שכאן בבני ברק אתרא דמרן החזו"א זללה"ה ואאמו"ר זללה"ה ובבית חולים שהוקם ע"י אאמו"ר זללה"ה, זכ"ה עד עתה שומרים בני"ח על קלה כבחמורה בשמירת שבת וצניעות ועתה עומדים לפתוח מרפאה בדבר שמרן החזו"א ואאמו"ר זללה"ה סברו שזה איסור גמור וסופה מי ישורנה ולכן באתי בזה להזהיר שאין שום היתר לפתוח את המחלקה הנ"ל והוא איסור גמור והוא ג"כ בזיון כבוד התורה של רבותינו זללה"ה.

חיים קניבסקי

בעזה"י י"א סיון תשע"א

תחוראת ממרן החזו"א ואאמו"ר זללה"ה היתה על הזרקת זרע הבעל בחאשה ללא שום השבחה בהזרע ואפ"ה אמרוה רבותינו זללה"ה.

חיים קניבסקי

קצת"י מוצש"ק נשא ג' סיון תשע"א

לכבוד הנהלת בית חולים מעייני הישועה

אני ממוזקק לרבות דד"ה מחלקה להפריות מלאכותיות (בני ברק) שני סני' לראי' לבין דדני דין אוקרא דמין החזו"א זללה"ה ואאמו"ר זללה"ה ודד"ה חולים שהוקם ע"י אאמו"ר זללה"ה, זכ"ה עד עתה שומרים בני"ח על קלה כבחמורה בשמירת שבת וצניעות ועתה עומדים לפתוח מרפאה בדבר שמרן החזו"א ואאמו"ר זללה"ה סברו שזה איסור גמור וסופה מי ישורנה ולכן באתי בזה להזהיר שאין שום היתר לפתוח את המחלקה הנ"ל והוא איסור גמור והוא ג"כ בזיון כבוד התורה של רבותינו זללה"ה.

קצת"י י"א סיון תשע"א

החזו"א ממין החזו"א ואאמו"ר זללה"ה היתה על הזרקת זרע הבעל בחאשה ללא שום השבחה בהזרע ואפ"ה אמרוה רבותינו זללה"ה.